

Doodse stilte of hels kabaal?

De enorme hoeveelheid werk die het vorige schooljaar op de Commissie Vbo/Mavo afkwam, deed in toenemende mate de vraag opkomen namens wie en voor wie wij dit allemaal doen. De aandacht voor het Vbo/Mavo wordt binnen de VGN inmiddels duidelijk groter, getuige de Huib de Ruyterprijs die dit jaar naar vier actieve docenten uit ons veld ging. Toch bestond bij de commissie het bange vermoeden dat het werk werd gedaan voor

blijven bij de werkzaamheden van de commissie. Daarmee is het nut van de enquête al meteen bewezen: de Commissie Vbo/Mavo voorziet een grote groep VGN-leden van bruikbare informatie en mag op meer steun rekenen dan gehoopt. Docenten geschiedenis & staatsinrichting in het Vbo/Mavo-gebied zijn niet onzichtbaar en niet louter consumptief.

Dit steekt de commissie een hart onder de riem en levert hopelijk de energie om de enorme bergen werk die er nog verzet moeten worden, met nieuw elan aan te pakken.

Als er één conclusie is die torenhoog boven alle andere uitsteekt, dan is het wel dat het Vbo/Mavo een beroeps-groep herbergt die zeer pragmatisch is ingesteld en die enorme behoefte heeft aan praktische informatie, welke direct gebruikt kan worden. Dit is uiteraard een open deur, die we toch nog graag even intrappen met een citaat van een respondent als antwoord op de vraag

welke informatie hij het liefst zou willen ontvangen: *"Alle informatie is welkom. In deze drukke tijden (onverantwoorde werkdruk) ben ik niet meer van plan zelf 't ei van Columbus uit te vinden."*

Opmerkelijk is hierbij dat deze respondent tot de helft behoorde die in het geheel niet benaderd wenst te worden.

De verdere conclusies bewaren we tot het eind. In dit artikel bespreken we eerst de uitkomsten van de enquête om vervolgens consequenties en (onze) conclusies te trekken.

Namens de Commissie Vbo/Mavo,
Edward Schenk

Leden van de
Commissie Vbo/Mavo.

een onbereikbare en zwijgende meerderheid, die voornamelijk (vooral door tijdgebrek vanwege meerdere bevoegdheden) consumptief was ingesteld. Zo ontstond het idee voor een enquête onder onze doelgroep met als voornaamste bedoeling een beeld te krijgen van de Vbo/Mavo-docenten binnen (maar ook buiten) de VGN en daaraan gekoppeld een poging die doelgroep te mobiliseren.

De enquête ging als inlegvel mee met het aprilnummer 1996 van KLEIO en de respons erop was boven iedere verwachting. Het totaal aantal inzenders was 66 hetgeen weliswaar net 3% is van het totaal aantal VGN-leden, maar de helft van de inzenders gaf aan meer betrokken te willen

KLEIO

nummer 8/96
pagina's 4 en 5

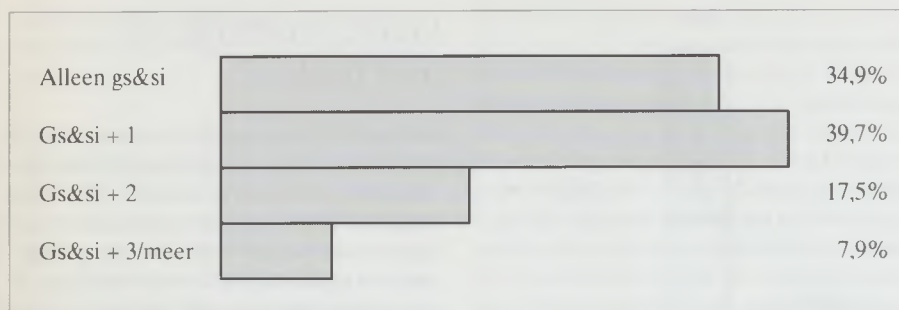

Diagram 1, aantal vakken waarin respondenten les geven.

Alleen al aan de schoolnamen is de fusiegolf in het voortgezet onderwijs te zien; veel inzenders werken op een 'lokatie' van een 'college' met de meest onoriginale namen (Penta, Scala, Atlas, enzovoort).

De denominatie in geloof is in de enquête niet nagevraagd en aan de hand van de schoolnamen (OSG, CSG) valt daar te weinig hard cijfermateriaal aan te ontleenen. Hetzelfde geldt voor de samenstelling van de verschillende scholengemeenschappen. Niet van alle scholen is bekend of ze breed of smal zijn.

Er zijn tien inzenders die op een zelfstandige Mavo-school lesgeven, die bestaan dus nog. Daarnaast werken vier inzenders op een Vso-school of een Vso/Lom-combinatie en één iemand op een mytylschool.

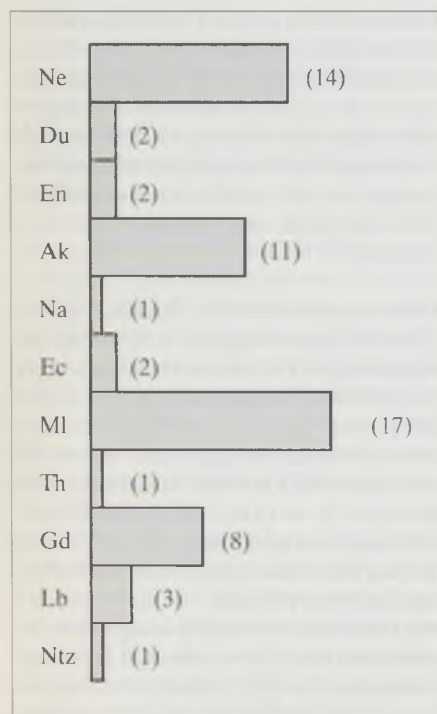

Diagram 2, Vakken die respondenten naast gs&si geven, tussen haakjes het aantal personen.

Slechts drie inzenders hebben aangegeven op meer dan één school les te geven.

Vakkencombinaties

Ruim een kwart van de inzenders geeft in drie of zelfs meer vakken les; van hen weet de helft niet dat de VGN voor hen een gereduceerd tarief hanteert. In z'n totaliteit weet maar liefst 44% dat trouwens niet, maar voor de meesten van hen is dat ook minder van belang omdat zij alleen maar lesgeven in geschiedenis & staatsinrichting. Of de inzenders met drie of meer vakken, die wel van het gereduceerde tarief afweten, daarvan ook genieten, kon niet zo snel worden achterhaald.

In de combinaties scoort maatschappijleer het hoogst, gevolgd door Nederlands, aardrijkskunde en godsdienst.

Opmerkelijk is dat combinaties met Frans, wis- en scheikunde, biologie en verzorging niet voorkwamen; elk ander vak wordt wel eens genoemd, tot audiovisuele vorming, NT2 en ivio-vakken aan toe. De muze der geschiedenis heeft rijke broeders en zusters!

Lidmaatschap

Er waren toch nog zeven inzenders geen lid van de VGN; de reden is bij vier van hen dat de school al een abonnement op KLEIO heeft, één persoon is als directielid al lid van de VVO, één persoon vindt de vereniging te duur en één persoon werd meteen lid na via de enquête het kortingstarief te hebben ontdekt.

Opmerkelijk is dat drie van deze niet-leden bij vraag 3 aankruisen dat ze van de Commissie Vbo/Mavo verwachten dat die hen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigt. Ook verder hebben deze niet-leden opmerkelijk veel noten op hun zang maar de eerlijkheid gebiedt erbij te zeggen dat twee van hen hun diensten aanbieden aan de commissie en dus ook lid willen worden van de VGN.

Op vraag 2a, waarom men lid was geworden van de VGN, antwoordden de meeste inzenders vanwege de informatie in KLEIO en/of voor de belangenbehartiging. Ook de vakinhoudelijke conferenties werden veel genoemd en enkelen zitten in de vereniging voor de onderlinge kontakten. Eén persoon is lid geworden "sinds ik teruggekeerd ben van Curaçao", hetgeen voor ons een wereld aan associaties opriep.

Overigens leverde deze vraag zowel de VGN als de commissie veel complimenten op.

Wat verwacht men?

De verwachtingen van de inzenders (de vragen 3 en 4) zijn hooggespannen. Informatievoorziening scoorde maar liefst 60x, gevolgd door deskundigheidsbevordering (48x), vertegenwoordiging op bestuurlijk niveau (45x) en de organisatie van regionale CE-besprekingen (42x).

Met name betreffende de genoemde deskundigheidsbevordering weten de commissieleden niet goed hoe ze dat anders dan met informatie kunnen inlossen. We zullen deze informatie voorleggen aan de Didactiekcommissie en vragen dit antwoord te vertalen in concrete suggesties dienaangaande.

Twaalf inzenders vulden nog vakje E 'anders' in en daaronder zaten enkele interessante opmerkingen:

"Geschiedenis als EIGEN vak; MM/wereldoriëntatie --> Bah!"

"Meer kritiek op (correctie van) Centrale Examen."

"Opkomen voor de belangen van de mavo-leerling" (niet-cursief van ons).

"Recensie katernen, of evaluatie achteraf, beoordelen examens"

De uitwerking van vraag 3 vakje c (Informatie) kwam naar voren in de beantwoording van vraag 4. ('Over welke onderwerpen heeft u behoefte aan meer informatie?'). Informatie over de bovenbouw Vbo/Mavo is het meest gewenst, gevolgd door informatie over de veranderingen in de examens. Het is wel duidelijk waar op dit moment de spanning in het geschiedenisonderwijs zit.

Er waren zes inzenders die iets anders invulden, waaronder:

"Didactische en onderwijskundige inzichten waarop het beleid van het ministerie van onderwijs gebaseerd is", - ga er maar aan staan!

"Gewoon kletsen met andere collega's."

"Versnelde opleidingen volwasseneneducatie."

"De rigide ideeën dat op gedwongen fusie-

Diagram 3

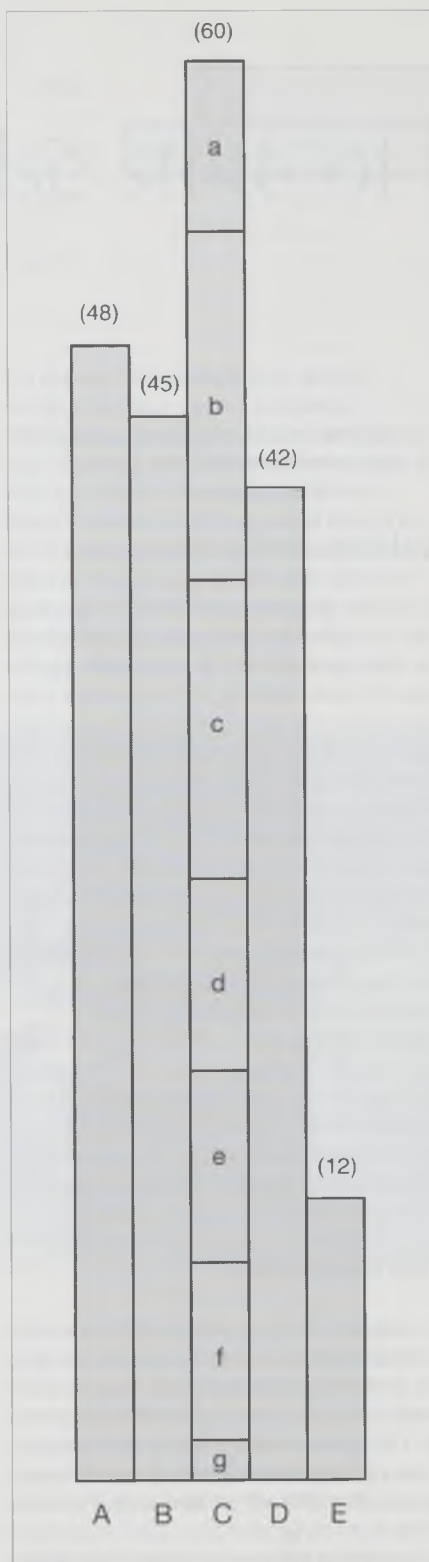
Behoeften respondenten

A = Deskundigheidsbevordering
B = Vertegenwoordiging
C = Informatie
D = CE-besprekingen
E = Anders

Informatie (kolom C) over

a = basisvorming
b = bovenbouw
c = veranderingen in CE
d = lesmethodes
e = CE-katernen
f = urentabellen
g = anders

(Tussen haakjes het aantal personen)

scholen als schoolonderzoek de leraren allemaal hetzelfde moeten doen op 't zelfde moment op verschillende lokaties." (sic)

Welke informatie willen men hebben?

Behalve de informatie over lesmethodes en examens (waarbij ook naar vergelijkend warenonderzoek wordt gevraagd) willen veel inzenders weten hoe de problemen op andere scholen worden opgelost. De profilering van geschiedenis & staatsinrichting in onze sector heeft eveneens bij velen belangstelling. De grootste behoefte gaat echter uit naar beantwoording van de vraag hoe alle veranderingen nu in praktijk moeten worden omgezet; hiervoor verwijzen we naar de conclusies.

De vraag naar oefenmateriaal ten behoeve van het examen zal onder andere worden beantwoord door het Cito, dat een en ander zal gaan verzorgen.

Overigens wil de commissie specifieke verzoeken nader proberen te behandelen in overleg met de inzenders zelf, ook al hebben die in een aantal gevallen aangegeven, niet verder benaderd te willen worden.

Een waarschuwing was in dat verband de respondent die invulde: "Wat concreet dient te worden aangepakt en op welke termijn (1 à 2 jaar). Proefballonnen, Intenties, nota's, meningen niet nodig! tijdverspilling".

CE-besprekingen

Een interessant gegeven betreft nog de beantwoording van de vragen 6 en 7 (betreffende de regionale CE-besprekingen) gecorreleerd aan de antwoorden op vraag 3d (organisatie van CE-besprekingen door de Commissie Vbo/Mavo), 4b (wens tot meer informatie over de bovenbouw) en 4c (wens tot meer informatie over veranderingen in de examens).

De eerste uitkomst is dat 37 mensen wel, en 25 mensen geen behoefte hebben aan die besprekingen (één respondent zet een kruisje tussen beide hokjes met een vraagteken. Zes mensen zijn in meer of mindere mate bereid deze besprekingen zelf voor te zitten. Opmerkelijk is echter de correlatie met de vragen 3d, en 4b en c. Maar liefst 8 inzenders kruist in vraag 3d hokje D aan terwijl ze in vraag 6 meedelen geen behoefte te hebben aan deze besprekingen!

Acht inzenders hebben bij vraag 4b wel behoefte aan meer informatie over de bovenbouw, terwijl ze geen behoefte hebben aan regionale besprekingen (wat natuurlijk kan); nog eens drie mensen zijn geïnteresseerd in de bovenbouw en in veranderingen in de

examens maar hebben geen behoefte aan regionale besprekingen (wat natuurlijk ook kan).

De commissie overweegt in een ander artikel nog eens duidelijk te maken waarom het bezoek van dergelijke CE-regiobesprekingen de laatste jaren opnieuw belangrijk is geworden: was het percentage gesloten vragen in de vbo/mavo-examens enkele jaren geleden nog rond de 70%, met ingang van het lopende jaar zal het aantal open vragen rond de 70% liggen!

Dat zo weinig docenten in het vbo/mavo-veld dat weten geeft nog eens te meer aan hoe groot de noodzaak van goede voorlichting is.

Beschikbaarheid

Tenslotte mag liefst 47% van de inzenders worden benaderd voor verdere hulp bij de uitwerking van de enquête. Daaronder was 11% bereid op een uitnodiging voor een vergadering daartoe in te gaan, terwijl de andere 36% een telefonische raadpleging helemaal niet bezwaarlijk vond.

Conclusies

De cenzaamheid van de individuele docent in onze sector leidt tot een schreeuw om hulp van collega's, getuige een inzender die letterlijk invulde: "*Ik ben een eenmanssectie (geschiedenis, bovenbouw) ieder overleg/informatie is welkom*" (desalniettemin wil deze respondent niet benaderd worden!).

Het ligt voor de hand dat onze commissie zich op de leniging van dit leed zal proberen te richten.

Een gigantisch probleem doet zich voor bij de veelheid en diversiteit van wensen uit ons veld. Dat brengt buitengewoon veel werk met zich mee en ook onze commissie bestaat uit mensen die voor het overgrote deel met hun onderwijsbaan nog niet klaar zijn met hun weektaak. De Commissie Vbo/Mavo vergadert ongeveer vijf keer per jaar en alle verzoeken inwilligen is om die reden uitgesloten!

Het mobiliseren van collega's die positief hebben gereageerd op vraag 8 (Wilt u worden uitgenodigd/telefonisch benaderd?) zal dat probleem misschien iets verlichten, oplossen zal het dat nooit. Het betekent dat via het bestuur van de VGN naar allerlei onderwijsgelieden de uitgesproken zorgen uit onze sector zullen moeten worden overgebracht.

Hoewel de respons op de enquête bemoedigend was, blijft het een onweersproken feit dat het Vbo/Mavo-veld moeilijker te bereiken is. Toch is de behoefte aan dienstverlening zeer nijpend. Onze enquête heeft naar onze mening aangetoond dat er veel vraag is naar suggesties voor en informatie over de dagelijkse lespraktijk. Daarom zal onze commissie ernaar streven vooral op dit terrein actie te ondernemen. Zo zit er bijvoorbeeld een artikel in de pen over omgevingsonderwijs in samenwerking met de Hogeschool Rotterdam.

De Commissie Vbo/Mavo volgt de ontwikkelingen betreffende de besluitvorming rond de bovenbouw van ons schooltype op de voet. Daartoe zijn er (al dan niet via het VGN-bestuur) contacten in Den Haag en vooral ook met de landelijke dagbladen. De interesse van die dagbladen voor de Tweede Fase is echter nog altijd groter dan voor de ontwikkelingen in het Vbo/Mavo, terwijl in ons veld de kaalslag veel desastreuzer dreigt te worden.

De commissie zal, zoals dat in het verleden ook reeds gebeurde, de leden op de hoogte blijven houden via de Kleiokrant. Zodra er meer duidelijkheid is over de definitieve vorm van ons vak in de Vbo/Mavo-bovenbouw zal de commissie daarover informatie verstrekken. Verder willen we mensen uit het veld zowel als specialisten op educatief gebied vragen in een artikel in KLEIO uit te leggen op welke wijze de veranderingen mogelijk(er) gerealiseerd kunnen worden.

Bespreking CE-katernen

Over het verzoek om bespreking van CE-katernen willen we hier alvast iets zeggen. De commissie spreekt die wens ook steeds aan het begin van ieder schooljaar uit. De realisering ervan stuit echter op tenminste twee bezwaren.

Ten eerste vereist zo'n vergelijkend waren-onderzoek een minutieuze lezing door één persoon, aangezien zelfs met afgewogen criteria zulk werk niet te verdelen blijkt. Aan een half advies heeft niemand iets (vluchtig vergelijken kan iedereen en dat blijkt vaak niet erg waardevol) en goed werk vereist veel tijd. In de tweede plaats valt er vooraf zelden iets te zeggen over verschijningsdata van de verschillende katernen. Zo zal dit jaar de laatste pas in oktober verschijnen en vergelijken is pas dan werkelijk zinvol.

De commissie pleit er al jaren voor dat *alle* katernen uiterlijk begin juli (dus vóór de zomervakantie) voorhanden zijn maar dat heeft

nog niet veel effect gehad. Het naar voren trekken van de datum van vaststelling van het nieuwe CE-onderwerp is weliswaar mede dankzij onze commissie tot stand gekomen maar of dat de uitgevers zal nopen hun katernen eerder uit te brengen is allesbehalve zeker.

Daarnaast moet ook nog rekening worden gehouden met de planning en de deadlines van Kleio. Publicatie in het oktobernummer zou het beste zijn. Maar als het laatste CE-katern daadwerkelijk in oktober binnen is, heeft de commissie slechts tot 1 november de tijd haar artikel in te leveren teneinde de bewuste Kleio eind november/begin december op uw deurmat te laten vallen. Dan heeft een eventueel advies al niet zoveel zin meer! En als er ook maar de geringste tegenslag is en het artikel te laat wordt ingeleverd dan verschijnt het in het daaropvolgende nummer, dat u pas in februari bereikt (in januari verschijnt er nooit een Kleio) en dan bent u al bijna klaar met de behandeling van het CE-onderwerp.

De enige oplossing ligt in een 'vergelijking achteraf' zoals één van de inzenders al voorgereerde, maar begrijpelijkerwijs is de animo daarvoor dan niet erg groot meer.

Tenslotte

Als uitsmijter kunnen we niet nalaten nog even iets te zeggen over de leesvaardigheid van enkelen onder ons.

Vraag 9 luidde als volgt: "Gelieve deze enquête terug te sturen in een gesloten envelop (zonder postzegel!) aan ... (volgt een antwoordnummer)."

Desalniettemin sputterden vier respondenten (waarvan één zelfs naast die vraag 9!) dat het wel handig was geweest als de commissie had verteld waar de enquête naartoe moest worden gestuurd.

Zou het nou met die veelgehoorde kritiek op het Cito-examen ook zo gaan? ...

Voor het overige doen wij onze uiterste best aan zoveel mogelijk van uw wensen tegemoet te komen. We nemen uw opmerkingen serieus en danken alle respondenten vanaf deze plaats daar zeer hartelijk voor.

